

Capitolul 1

Contextul legislativ al asistenței și protecției copilului din România

Noțiuni introductive privind asistența și protecția copiilor. Sistemul de servicii de asistență socială în domeniul protecției copilului

Preambul

Momentul prezent în istoria României este unul deosebit deoarece, prin alinierea la valorile europene, se crează un context favorabil dezvoltării prezentului și viitorului națiunii: copiii. Drept care, abuzurile nespuse, excesele de orice fel în creșterea copiilor, par a fi tot mai mult expuse și sunt luate măsuri care au dat o altă față României 2016 versus binecunoscuta imagine a orfelinelor din 1990. Legile specifice, coordonarea direcțiilor statului pentru a oferi un suport real și constant pentru familii și indivizi aflați în dificultate.

Scopul Uniunii Europene este de a asigura apărarea drepturilor fundamentale în crearea, aplicarea și interpretarea dreptului UE. Drepturile fundamentale ale UE, în funcția lor clasică de drepturi de apărare, protejează persoana împotriva ingerințelor de putere publică din partea instituțiilor UE.

Valorile esențiale ale Uniunii Europene: statul de drept, democrația și drepturile omului, introduse chiar în tratatele sale fondatoare, au fost consolidate prin adoptarea unor serii de documente, care au facilitat parcurgerea unor etape. Astfel, istoria Uniunii Europene poate fi reperată prin prisma evoluției protecției drepturilor omului, ce a influențat decisiv forma, precum și funcțiile actuale ale organizației. De asemenea, prin fiecare pas prin care au fost stabilite noi reglementări, ce au condus la dezvoltarea Uniunii, au fost acordate noi garanții în privința drepturilor omului (Moroianu Zlătescu 2008¹).

Comunitatea și mai apoi Uniunea Europeană, prin structura sa inițială, ca o construcție economică și prin modul de luare a deciziilor, au reușit să își construiască o unitate și o capacitate de acțiune superioare altor organizații europene de cooperare.

Procesul de integrare a acestui spațiu s-a realizat prin instituirea a patru categorii de libertăți fundamentale pentru Piața Uniunii (libera circulație a bunurilor, persoanelor, serviciilor și capitalului), la care s-au adăugat eliminarea barierelor din calea acestora, armonizarea legislațiilor, precum și instituirea unui proces interguvernamental și democratic de luare a deciziilor, în cadrul căruia aplicarea acquis-ului comunitar este primordială (Peers, Ward, 2004).

Pentru prima dată în istoria Europei, Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene însușește în cadrul unui singur document întreaga arie a drepturilor civile, politice, economice și sociale.

---

¹ Moroianu-Zlătescu (2008) Instituții europene și drepturile omului
Editura I.R.D.O., București

În conținutul Cartei, care respectă competențele și îndatoririle Uniunii, dar și principiul subsidiarității, au fost recunoscute, reafirmate și dezvoltate norme juridice fundamentale privind drepturile omului, drepturi care rezultă în special din tradițiile constituționale și din obligațiile internaționale comune statelor membre, din Convenția europeană privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, din cartele sociale adoptate de Uniune, precum și din jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene și a Curții Europene a Drepturilor Omului.

Carta este structurată într-un Preambul și 54 de articole, grupate în cadrul a șase capitole: Demnitatea, Libertățile, Egalitatea, Solidaritatea, Cetățenia și Justiția.

Astfel, în Preambul se afirmă scopul UE de a promova o dezvoltare echilibrată și durabilă a Europei pe baza respectării valorilor indivizibile și universale ale demnității umane, libertății, egalității și solidarității, întărind prin Cartă protecția drepturilor fundamentale conforme evoluției societății, progresului social și dezvoltărilor științifice și tehnologice.

De asemenea, în cadrul celor șapte capitole, inovând față de constituțiile tradiționale, Carta face o distincție mai explicită între „drepturile cetățenilor” și „drepturile tuturor indivizilor” rezidenți pe teritoriul Uniunii.

Totodată, Carta reprezintă o inovație și prin conținut, fiind mult mai vast decât cel al Convenției europene a drepturilor omului și libertățile fundamentale. (Fuerea, 2006)². Impactul Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

---

² Fuerea, A. (2006) *Manualul Uniunii Europene*, Universul Juridic, București

trebuie analizat prin prisma obiectivelor avute în vedere în momentul elaborării sale, a inovațiilor aduse în materia protecției drepturilor pe care le consacră și a statului ce i-a fost acordat, ce ar putea determina o nouă intervenție a Curții de Justiție a Uniunii Europene pentru asigurarea forței sale juridice, dar mai ales prin individualizarea poziției ce i-a fost atribuită ca urmare a includerii sale în conținutul proiectului Constituției Europene și prin recunoașterea sa ca având forță juridică obligatorie prin Tratatul de la Lisabona.

1. Copilul în societatea actuală: societate, familie, copil

Familia ca *instituție socială*, are o istorie care se confundă cu dezvoltarea civilizației umane, fiind unicul *grup social* în care legăturile de dragoste și consaguinitate capătă o importanță primordială, prin interacțiunile multiple și determinante între toți membrii ei. În acest *creuzet de relații*, valori și sentimente, copilul primește forța și imboldul principal al dezvoltării sale.

Știința sociologică prezintă familia ca un grup de persoane legate direct prin relații de rudenie, ai cărei adulți își asumă responsabilitatea pentru creșterea copiilor. Relațiile de rudenie sunt legături de sânge care se înființează fie prin căsătorie, fie prin descendență.

Familia, factor decisiv de socializare și educație pentru copii

Familia constituie mediul în care copilul se naște, trăiește primii ani ai existenței personale, se dezvoltă și se formează pentru viață. Ea reprezintă un prim instrument de

reglare al interacțiunilor dintre copil și mediul social. Are rolul central de asigurare a condițiilor necesare trecerii prin stadiile de dezvoltare ale copilăriei și care stau la baza structurării personalității individului.

Viața în familie este prima *școală a emoțiilor*. Aici învățăm să recunoaștem emoțiile proprii cât și reacțiile celorlalți la emoțiile noastre, cum să gândim aceste emoții și cum să alegem reacțiile, cum să citim și să ne exprimăm speranțele și temerile.

Familia este cel dintâi *cadru social* de care are nevoie fiecare om ca să trăiască. Ea este mediul prielnic pentru nașterea, dezvoltarea și desăvârșirea ființei umane. În organizarea sa proprie, ea oferă garanții de moralitate, este *prima școală* care pregătește pe copil pentru viața socială, deprinzându-l să-și împlinească datoria, să-și disciplineze voința, dându-i simțul ierarhiei și ordinii. Familia este un oficiu înalt al respectului, al demnității, al libertății interioare. Mediul familial oferă siguranță, liniște, afecțiune, seninătate, care constituie o atmosferă prielnică pentru o dezvoltare normală și echilibrată.

Familia are și o însemnată *funcție educativă*. Ea este *prima instituție de educație morală* și pentru prima copilărie este mediul educativ prin excelență. Familia este „cea mai necesară *școală de omenie*”. Statisticile judiciare arată că majoritatea delicvenților și a celor din instituțiile de corecție au fost lipsiți de o reală asistență din partea familiei.

În cadrul familial se deprind disciplina și spiritul de inițiativă și se cultivă sentimentul demnității, dreptății, iubirii, respectului și ajutorului, sentimentul sacrificiului,

care sunt elemente de bază ale vieții sociale. Primul factor care formează persoana într-o perspectivă multidirecțională este familia. Aceasta are menirea de a-l introduce pe copil în valorile grupului de referință, dar și de formare a primelor conduite, sau de interiorizare a unor stări de spirit elementare. Familia trebuie mai mult să formeze decât să informeze. Copilul *absoarbe* din mediul apropiat familial primele impresii, formându-și conduite prin mimetism și contagiune directă. Copiii vor face, sau vor crede precum părinții imitând comportamentele acestora. La ora actuală multe familii au nevoie de o educație solidă, dată fiind starea lor precară din punct de vedere material și spiritual.

„Mediul familial este unul dintre factorii care determină majoritatea raporturilor pe care copilul le va stabili cu lumea exterioară din care va face parte la școală, acest mediu în care trebuie să se ancoreze pentru a nu-și petrece copilăria la periferia grupului” (Marie-Claude, Beliveau³).

Familia este mediul esențial care poate influența dezvoltarea și destinul copilului prin securizare materială, dragoste și educație. Unele studii accentuează o anumită funcție, ca fiind fundamentală și exclusivă a familiei – cea de *socializare primară a descendenților*, cu scopul integrării corespunzătoare a acestora în societate, și, la fel de fundamentală și exclusivă, cea de *asigurare a securității emoționale* a adulților.

H.H. Stahl, remarcabil sociolog, membru al școlii sociologice de la București, clasifică funcțiile familiei în două mari categorii: „*funcții interne și funcții externe*, primele contribu-

---

³ Beliveau, Marie-Claude (2005) *Necazurile micului școlar - Tulburările afective și dificultățile școlare*, Editura House of Guides, București

ind la crearea unui regim de viață intimă, menit să asigure tuturor membrilor un climat de securitate, protecție și afecțiune; al doilea grup de funcții asigurând dezvoltarea firească a personalității fiecărui membru al grupului, socializarea și integrarea sa corespunzătoare în viața socială.

Familia este prin definiție *cadrul de satisfacere al nevoilor membrilor ei*. Nevoile de bază, fiziologice sunt la fel de importante ca și nevoia de securitate, de dragoste și apartenență, de recunoaștere. Toate aceste nevoi categorisite de Maslow ca fiind nevoi de tip D, care apar prin lipsă și împing individul la a căuta satisfacție, depind de ceilalți, de cei din jurul individului, de ceilalți membri ai familiei. Este evident faptul că o familie în care legăturile dintre membrii ei nu sunt de dragoste și respect, nu poate constitui un cadru propice de satisfacere a nevoilor umane și deci de dezvoltare normală.

În funcție de felul cum cei din jur, mai ales părinții, știu să vină în întâmpinarea nevoilor lui și să înțeleagă, în satisfacerea acestor nevoi, caracteristicile care țin de vârsta copilului, depinde dezvoltarea optimă a copilului pentru a deveni o ființă normală, capabilă de a fi fericită, sau dimpotrivă acesta evoluează la polul opus. Pentru orice persoană (copil, adolescent, tânăr, adult), familia este mediul natural cel mai favorabil pentru formarea, dezvoltarea și afirmarea lui, asigurând condiții de securitate și protecție, atât fizică cât și psihică, în orice perioadă a vieții. Aici se conturează concepția despre viață și conceptul de sine.